

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt.
Előfizetési és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethető: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztely P. kereskedéseiben
 Egyes szám ára 5 kr. o. 6.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordauca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyeztetési után 30 kr. helyreigazításokért.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztely Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Vogelmér (Neuer-Markt, 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyitlatter sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Pest, nov. 18. 1872.

— th. Sajátságos világot élünk. Alkudozunk, conspirálunk, itt is ott is négy öt ügyben egyszerre és senki sem tudja közölünk megmondani, hogy hát tulajdonképpen mi vége akar lenni mindennek? Itt van a bankügy; a fővárosok rendezése, a horvát kérdés. Hetek, hónapok óta foly az alkudozás. Majd ezzel, majd azzal a féllal pactalunk. Eredményről, békés megnyugtató eredményről szó sincs.

Tóth Vilmos a fővárosok rendezésével, Kerkapoly a kölcsönnel s az osztrák bankkal, Lónyai összeréve mindegyikkel s még hozzá a horvát ügygyel is bajlódik. Hallatlan sürgősforgást fejt ki mindegyik; minden ügy minden nap hoz valami új hirt. Lázás tevékenység uralkodik mindenütt. E közben a legnagyobb elkeseredés kap lábra a bankügyében; a legnagyobb meghasonlás történik a főváros polgárai körében a fővárosi rendezéssel szemben; s a legmélyebb indignatio nyilvánul az ország közvéleményében a horvát elaboratummal szemben. Az istenért, hova megyünk? Meddig tart még az a sötétben tapogatódzó kísérlet-kísérletre, egyezkedés, ingatlanság és alkudozás, mely ily szomorú eredményeket hoz létre? Ma ennek, holnap amannak a miniszternek állását tartja veszélyeztetve a közvélemény; ma az egyiket József főherczeg udvarmesterévé, másikat más, valami méltóságra candidálják a lapok. Gyülesezik a fővárosi polgárság, gyülesezik a pesti kereskedő osztály. Mindenütt a legnagyobb izgatottság, melyet még növel azon körülmény, hogy senki sincs tájékozva a miniszterium intentiói iránt.

Ez nem mehet tovább így. Körülbelül egy héttel előbb a mint a pesti deákpárti lapok hangot adtak a közvélemény izgatottságának a bank és fővárosok rendezésének ügyében, kifejtettük e lap hasábjain a helyzet tarthatatlanságát, s megmondtuk hova visz ezen eljárás. A ki a pl. ma megjelent jobboldali lapokat kezébe veszi, ugyanazon eszemenetre fog találni abban, melyet mi korábban mind a bank, mind a fővárosok ügyében kifejtettünk.

Erélyes, határozott, semmi kétértelműséget nem tűrő eljárásra van szükségünk mindkét ügyben. Ma még bár bajjal, bár áldozatok árán, sikerülhet visszaszerezhetni az elvesztett álláspontot némiképen. Ha ez nem történik meg, intézkedni fog maga a közvélemény s a polgárság imponas fellépése a bankügyben, mely mint a „P. L.“ mondja, félő, nem csupán a bank ellen lesz irányozva.

Különbben deákpárti irányadó körökben szó van nagy miniszteri válságról. Lapjaink majd egyik, majd másik miniszternek visszalépéséről beszélnek. E tekintetben szükségesnek tartom némileg érinteni azon eseményeket, melyek Lónyai miniszterelnöksége kezdetén történtek, s melyek beavatottabb körökben ismeretesek voltak ugyan, de eddig nem jutottak nyilvánosságra.

Midőn Lónyay kinevezetett, Andrassy különösen szívére kötötte, hogy a miniszteriumot legalább az országgyűlés végeig egész teljességében megtartsa. Kiválólag Kerkapolyt ajánlta neki, a mire Kerkapolyi és Lónyay ismert fejjességénél fogva, melyből nagyon sokan a két

miniszter összeférhetetlenségét jövedőlték meg, Andrassynek mindenesetre nagy oka volt.

A miniszterium együtt maradt az országgyűlés végeig, s Deák határozott fellépése folytán nem következett be a változás a választások folyama alatt sem. A Deákpárt kiválóbb férfiai s a kormányelnök és miniszterek közt az országgyűlés bezárta után sürű értekezletek tartattak a kabinet jövő alakulását illetőleg. Ekkor történt, hogy a miniszterek önmaguk közt abban egyeztek meg, hogy solidariter fognak a miniszteriumból kilépni azon esetben, ha Lónyai a kormány tagjainak változását szükségesnek fogná találni. Ez értésére esvén a Deákpártvezérférfiainak, azok körülbelül akként nyilatkoztak egy kormányváltozás eshetőségére nézve, hogyha Lónyay szükségesnek tartja a kormány tagjainak változását, semmi szavuk ellene. Szilávy és Tothot azonban szerelmük ha benn maradna a kabinetben. Kerkapolyt illetőleg pedig azt ajánlák Lónyaynak, hogy minden körülmény közt tartsa meg pénzügyminiszternek, mert, ezt tévé hozzá az üzenetet Lónyayval tudatós képviselő: légy meggyőződve, ha ő felsége valaha azon helyzetbe jönne, hogy Lónyay és Kerkapoly közt kellene választania, bizonyosan — Sennyeyt választaná.

Ez az érv azután elhallgatott minden további tervet, s maradt minden a réginél.

Most újra felmerült a kormány egyes tagjainak megingatott állásáról szóló hír; azon különbséggel, hogy e körülményt ma nem egyes ember akarata, hanem a közérzetben rejlő erő látszik előidézni.

A „Pesti Napló“ a felmerült hírekkel szemben közli a fent elmondottakból azon egy tényt, hogy a miniszterek solidaritást vállaltak a kilépésre nézve. A többről hihetőleg nem volt tudomása. Mi azonban jónak láttuk az egész esetet felemlíteni, főleg most, mert nagyon érdekes tanulság foglaltatik benne, egy esetleges kabinetválságra nézve. E tanulság érdekességét pedig épen az országgyűlés megnyitja óta lefolyt események emelik nagy jelentőségűvé.

Lapszemle.

A „Reform“ észlve, hogy öt év óta mily keveset tettünk a magyar állam nemzeti egységének biztosítása érdekében, nem haboz kimondani, miszerint Erdély végső határa levén a nyugati kultúrának a barbar dakoromán aspirációkkal szemben, ott a szászok separatiisticus tendenciáinak tért nyitni nem szabad, status in statu ott nem állhat fen, hanem az unió törvény szellemének testté kell válnia; a Királyföld alkalmazkodjék azon állami közigazgatási szervezethez, mely egész Magyarországra mérvadó, s végre, hogy a szászok ez intézmények keretén belül fogják fel helyzetüket és az intézmények formáit a magyar államigazgatás szelleméhez alkalmazkazzák. A mennyiben a szászok a privat „nemzeti vagyonaik“ központi kivételes adminisztrációt igényelnek ám bizassék ez a tendenciái miatt nem épen rokonszenves királyföldi egyetemre, de ettől minden politikai befolyás és működési tér vonassék meg.

Az „Üng. Lloyd“ felsorolja a pénzügyminiszternek a bankkérdés megoldása körül elkövetett mulasztásait. Súlyos hiba volt a pénzügyminiszter részéről annak idején nem gondoskodni, hogy a magyar pénzpiac a szükséges pénzüsszegekkel rendelkezék azon esetre is, ha Magyarország és a

bécsi bank közt szakításra kerülne a dolog; hiba volt, hogy ismerte a bécsiek ellenséges hangulatát vakon bocsátkozott az alkudozásokba a nélkül, hogy hátát fedezte volna, s mindinkább behálózta magát a bécsi bank által, nem gondolva a káros következményekre, miket az ily vigyázatlan eljárás a magyar kereskedelemre nézve maga után vonhat. Ily módon nem csoda, hogy a bécsiek vérszemre kaptak. Egyébiránt nem akarunk — ugymond — recriminációba bocsátkozni, csupán egyre óhajtjuk figyelmeztetni a bécsi bankot és magyarországi barátait: Késégtelen, hogy a bankkérdés első sorban mindenkor csak a haszon kérdése maradjon; részünkről mindig pártoltuk, hogy a bécsi bank részvény társulatának biztosítását a méltányos nyereséget, de ne kívánja e hasznát az ország romlásán magvasárolni. Mondjon lo a magyar kereskedelem tönkretételére célzó rendszeres törekvéséről s ne engedje végletekre kerülni a dolgot, mert akkor kényszeritene minket pénzügyi függetlenségünk a legnagyobb áldozatok árán is kivívni, miből aztán sem róla, sem barátaira legkisebb haszon sem haramolna.

A „P. L.“ hangsúlyozza, miszerint a horvátokkal folytatott alkudozásoknál fehér lapról többé nem lehet szó, hanem csupán a már fennálló egyezmény méltányos revidiójáról ezen egyezmény alapfölteleinket csonkítása nélkül. Felszólítja a horvátokat, miszerint ha nem akarják magukra vonni azon gyanút, hogy az osztrák federalisták egy követ fuvnak, halgassanak a kül- és belföldi eljárásukat egyhangulag kárhoztató közvéleményre, és vonják vissza túlzott követeléseiket, mielőtt azok a magyar regnicolárs küldöttség elé kerülne. Bármint fogjuk fel a dolgot — mondja a lap — tagadhatatlan, hogy Magyarország csak erkölcsileg érdeklő a horvát állapotok consolidálása, míg ellenben Horvátország anyagi és szellemi haladása első sorban a belzavarok elintézésétől függ. Mi várhatunk míg a horvátok kijózanodnak a mámorból, melybe őket az ultrák döntötték, de azalatt Horvátország érzékeny veszteséget szenvedhet legdrágább javaiban. Gondolja meg ezt a horvát nemzeti párt, mielőtt utolsó szavát kimondaná.

A „Pesti Napló“ az eddig nyilvánosságra jutott adatok nyomán azon véleményt tartja legvalószínűbbnek, mely szerint a jelenlegi pénzkrisisnek egyedül az osztrák nemzeti bank oka, s nem működnek más tényezők közre. Az, hogy a bank igéri a datotio fölemelését s azt nem teljesíti, az csak súlyosítja az ellene emelt vádak. Az pedig épen nem melegség, hogy választ várt a datotio fölemelést tudatós sürgönyre, mert ha nem is kapott még erre feleletet, ez nem igazolja azt, hogy meg ne tegye, a mire az osztrák és magyar kormányoknak ígértet tett. E lealázó eljárás azon stadiumbatereli a bankügyet, hogy a magyar kormány az osztrák n. bank nélkül oldja meg azt, bármily áldozatba kerüljön is az országnak. Bármint határozott is a kormány, a kiviteli módzatokra nézve már tisztában kell lennie, s azért annál kevésbé helyeselhető a sok érdeket sértő késedelem, mert a helyzet már tarthatlan, s az ébredő animositás kellemetlen fordulatot adhat az ügynek.

Bánff-Hunyad 1872. nov. 17.

Egyleti ügy.

A b.-hunyardvidéki tanító-önképzőkör tagjai f. hó 12-én tartották meg 3-ik közgyűlésüket, melynek lefolyásáról kötelességemnek tartom a t. szerkesztő urat röviden értesíteni annál is inkább, mivel meg vagyok győződve, hogy a néptanítók haladását figyelemmel kíséri minden oly egyén, ki a népnevelés iránt érdekeltséggel viseltetik.

Közgyűlésünknek, — melyet Bánff-Hunyadon tartottunk meg — sorrendje a következő volt:

a) A kör rendes tagjai, — kiken kívül volt szerencsénk tisztelhetni kir. járásbíró t. t. Agh Fe-

rencz urat — elnök Nagy B. vezetésével legelőször is megtekintettük Csoma Péter helybeli ev. ref. leánytanító mintatanítását az elemi földrajzból, melynek végeztével:

b) összegyűlvén az értekező helyiségben — miután elnök a gyűlést megnyitotta — felolvastattott s hitelesített a május 2-án tartott közgyűlés jegyzőkönyvét, az erre tett észrevételek után tárgyalattak a közp. választmánytól kibocsátott némi fontos, hivatalos iratok, s ezeknek tudomásul vétele után:

c) Következett a mult gyűlésen beadott szakdolgozatok bírálatának felolvasása.

Bírálat után:

d) Elnök új pártoló tagokat jelentett be, s örömmel hozta köz tudomásra, hogy a pártoló tagok sorába egy izraelita polgártárs is sorakozott, s egy szerszind kész szolgálatát ajánlotta fel többeknek szerzésére. A pártoló tagok bejelentése után:

e) Elnök tisztújításra szólította fel a kör tagjait, minek következtében elnöknek Csoma Péter b.-hunyadi ev. ref. tanító, jegyzőnek pedig Szántó Mihály — szintén b.-hunyadi rom. kath. t. szava-zattöbbséggel megválasztattak, kik is elfoglaltva, hivatalos helyüket, elnök rövid székfoglaló beszéde után az értekezést tovább folytatták, még pedig, az ezen gyűlésre kijelölt szakdolgozatok felolvasásával. Értekeztek:

1) Nagy Benedek, „Miképp lehetne a szülőkből érdekeltséget kelteni gyermekeik nevelésére iránt“ című themáról, mely értekezés — mint munka iránt t. t. Agh Ferencz ur megelégedését nyilvánítja, megjegyezvén, hogy a thema mellett felhozott érveken kívül a népoktatási törvény 38-ik cikk 4-ik pontja alatt foglaltaknak szigorú alkalmazását tartja még a mai körülmények között — nevezett ügyben egyedül célhoz vezetőnek.

2-or. Szántó Mihály „Az irvoelvasás előnye-iről a csupán hangoztatva tanítómódszer felett“ című, alapos érvekkel támogatott észtni követ-ketességgel írt, értekezésével előszlaltta a kör egyes tagjainak azon véleményét, miszerint daczára a rendetlen iskolalátogatás, s ebből kifolyólag a gyakori ismétléseknek, ne lehetne több sikert aratni az irvoelvasással, mint a „syllabizáló“ módszerrel — jelen korban majdnem egy vonalon áll „hangoztatással.“

f) A szakdolgozatok felolvasását, az azokra tett észrevételek és bírálati kiadásukat követő a mintatanítás megbírálása, mely mintatanítóban az utaztatva kezelt földrajz tanítás terén — szak-avatott egyént tüntetett fel.

Vége:

g) Kijelöltettek a jövő gyűlésen beadandó szakdolgozatok tárgyai, meghatározottat a gyűlés ideje és helye, s miután az új tisztúkat átvette a körhöz tartozó hivatalos iratokat a begyűlt tagsági díjakkal együtt, egyéb tárgy nem lévén, elnök a gyűlést 1/2 2 órákor bezárta.

Egy jelen volt tag.

A kolozsvári tudományegyetem tanrendje.

I. Jogi kar.

1. Jog- és államtudományok Encyclopaediája; hétfőn d. e. 10—11 óráig; és pénteken d. u. 3—4 óráig. Dr. Jenő Viktor ny. r. tanár.

2. Egyetemes jogtörténet; naponként csütörtököt kivéve, d. e. 8—9 óráig. Dr. Övári Kelemen ny. r. tanár.

3. Római jogtörténelem és institúciói; naponként, csütörtököt kivéve d. e. 9—10 óráig és hétfőn s szombaton d. u. 3—4 óráig. Dr. Farkas Lajos ny. r. tanár.

4. Egyházjog, különös tekintettel a magyar egyházra; naponként csütörtököt kivéve, d. e. 11—12 óráig. Dr. Csiki Viktor nyilvános r. tanár.

5. Észjog; alaptan s a magánjog fölve; kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 10—11 óráig. Dr. Jenei Viktor nyilvános r. tanár.

6. Büntetőjogtan, nevezetesen az anyagi jog, naponként csütörtököt kivéve, d. u. 3—4 óráig. Dr. Groisz Gusztáv ny. r. tanár.

7. Esküdt szék eljárás; csütörtökön d. e. 9—10 óráig. Ugyanazon tanár.

8. Ausztriai magánjog; naponként csütörtököt kivéve, d. e. 10—11 óráig. Dr. Haller Károly ny. r. tanár.

9. Dr. Hoffmann Pál „általános magánjogi törvénykönyv tervezet”-nek ismertetése, észrevételek kísérvé Csütörtökön d. e. 10—11 óráig. Ugyanazon tanár.

10. Magyar polgári törvénykezési rendtartás, rendszeresen előadva hétfőn, kedden, pénteken és szombaton, d. e. 9—10 óráig. Dr. Plósz Sándor ny. r. tanár.

11. Váltó- és kereskedelmi jog; kedden, szerdán, pénteken és szombaton, d. u. 3—4 óráig. Ugyanazon tanár.

12. Magyar és erdélyi magánjog; naponként, csütörtököt kivéve, d. e. 9—10 óráig. Dr. Kolozsvári Sándor ny. r. tanár.

13. Adományrendszer, tekintettel a történelmi kifejlődésre; csütörtökön d. e. 9—10 óráig. Ugyanazon tanár.

14. Magyar közjog, illetőleg a magyar államjog rendszere; naponként, csütörtököt kivéve, d. e. 8—9 óráig, és hétfőn d. u. 4—5 óráig. Dr. Korbuly Imre ny. r. tanár.

15. Magyar közigazgatási jog; (által. rész) Magyarország közigazgatási szervezete, ide értve t. i. a kormány, a törvényhatóságok és községek szervezetét; kedden, szerdán, pénteken és szombaton, d. u. 4—5 óráig. Ugyanazon tanár.

16. Nemzetgazdaságtan; naponként, csütörtököt kivéve, d. e. 11—12 óráig és hétfőn, kedden s szerdán, d. u. 3—4 óráig. Berde Áron ny. r. tanár.

17. Bankrendszer; hetenként egy óra alatt, később meghatározandó időben. Ugyanazon tanár.

18. Alkotmányi és közigazgatási politika; naponként, csütörtököt kivéve, d. e. 11—12 óráig. Dr. Concha Győző ny. rk. tanár.

19. Az önkormányzatokról; csütörtökön, d. e. 11—12 óráig. Ugyanazon tanár.

20. A statistika elmélete és az európai államok statisztikája; naponként, csütörtököt kivéve; d. e. 8—9 óráig, kedden és szombaton, d. u. 2—3 óráig. Dr. Vályi Gábor ny. r. tanár.

21. Törvényeszkíri orvostan; később meghatározandó időben. Dr. Fodor József ny. r. tanár.

NB. A hübéjog, — a protestáns egyházjog, — a bányajog, — és a hazai jogtörténet, a nyári félév folyama alatt adatkak elő.

Az államszámviteltan előadása tekintetében a felvilágosítás később fog adatkak.

Felhívás Kolozsvár városát polgáraihoz.

Általánosak ki lehet mondani, hogy az az intézmény, melyet egy értelmiségből álló testület önként, minden érdektől menten helyesel, életrevaló, korszerű, hiánypótló. A városi képviselő testület, midőn önkéntes tüzoltó-egyletünk alakulását helyben hagyta, annak, ama tulajdonságait nyilván elismerte. De a képviselő testület a helyeslésnél tovább ment. Hozott egyeletünknek egy fecskendőt, a szükséges szerelvényekkel s még megrendelt kettőt, melyek megérkezését minden nap várjuk. De itt sem állapodott meg. Folyó hó 15-én tartott gyűlésében elhatározta, hogy a Fellegvár déli és keleti oldalai közt eső csucsán özv. Batiz Jánosné

TÁRCSA.

A hintó.

(Cs.) Egy német folyóiratban is nem rég azt olvastam, hogy a 15-ik század második felében uralkodott Mátyás király hintót használt. A hintó eredete a legrégibb korra vihető vissza.

Már a bibliában is említés történik egy tüzes szekerről, — mely hihetőleg nem közönséges fuvaros szekér lehetett.

Frankhon Fülöpje (a szép) alatt 1294-ben már oly értelmű rendelet adatott ki, mely szerint egyszerű polgári nőknek megtiltatott a hintókat használni. Mindenesetre kényelmesebben és pazarabbul voltak azok csinálva, a közönséges szekereknél. Mert ugyane kocsikkal egy időre vihető vissza azon kíváncsi is, mely szerint beteges és gyenge természetű egyének kissé kényelmesebb kocsikkal szállíttassanak.

Athen királya: Erichthonius, állítólag szinte ily hintóban járt; sőt a trójai háború leírásában Homer több ízben kocsiról tesz említést. Apollónak volt istenszekere, a régieknek pedig győzelmi kocsija. Az indiaiak és chinaiaknál hasz-

telkén őrtoronynak helyet vesz, s oda az őrtornyot fel is építették. Az őrtorony készen volt tervrajzát a költségvetéssel együtt átadta a városi építési szakbizottságnak véleményezés végett, utasítva, hogy minél hamarabb adja be okadatolt véleményét. Bann a városban az ugynevezett Tauffer-híddal szemben szappanyutczából kimenőleg egy telket engedett át egyeletünknek, hogy oda őrtanya s a szükséges melléképületek u. m. mászház, szekérszinek, istálló épülhessenek. Ime ezek amaz áldozatok, melyeket a képviselőtestület egyeletünknek hozott, s melyek által mint egy buzdító példával ment elő, hogy városunk tisztelt polgárai se vonják meg tőlünk gyámolításukat, melyre mind ezek után is nagyon rá vagyunk szorulva, mert még meg kell szerezni a testi szerelvényeket, melyek nélkül a tüzoltók sikeresen nem működhetnek; fel kell építtetnünk a mászházat, mely a tagok kiképzésére nélkülözhetetlen; s hogy kellő időben megjelenhessünk a tüzhelyén, őrtanya kell, hol folytonosan készen legyen bizonyos számú tüzoltó, s mindezeket előállítani t. polgártársaink áldozatkészségéből reméljük, melyben — hisszük — csalódni nem fogunk. Kolozsvár lelkes polgárai már sok nemes és szent ügyet segítettek létele, nem lehet, hogy a tüzoltás ügyét pártolás hiánya miatt elenyészni engedjék, főleg most, midőn már ez úgy oly szép haladásnak indult, midőn annak megbukása szégyenére válnék városunknak. Teljes bizalommal hívjuk hát fel t. polgártársainkat, hogy szíves adományaik és sorainkban való személyes megjelenésök által emeljék egyeletünket oly testületté, mely minden körülmények közt hasznos s Kolozsvár városára, magyar hazánk e második fővárosához méltó legyen. A Királyhágón túl csaknem mindenik nagyobb városnak van tekintélyes tüzoltó egylete. hát Kolozsvár hátrább maradjon azoknál? Nem, ezt nem fogják engedni Kolozsvár lelkes polgárai! Mi hisszük, hogy tehetségük szerint mindent meg fognak tenni egyeletünkért. Tartsanak meg minket e hitünkben!

A kolozsvári önkéntes tüzoltó-egylet parancsnoksága megbízásából Kolozsvárt, nov. 18-án 1872.

Minorich Károly, főparancsnok. Biró András, jegyző-segédtsizt.

Védszer a cholera ellen.

A cholera mérge levegőben van, s részint belélegzés, részint evés és ivás által hatol be az emberi testbe.

A cholera látogatta vidékeken, mint 1866-n Kairoban történt, tudvalevőleg nem csak emberek, hanem juhok is a járvány áldozataivá lettek. De sőt a madarak is eltávoztak azon vidékekről.

Minden embernek, legyen beteg vagy egészséges, épen úgy mint az állatnak meg van a maga légköre, mely körülveszi, s melyből bizonyos rész mindig hátra marad. Máskülönben megfajthatatlan lenne az, hogy az amerikai vadak miként képesek az európaiak lábnyomait és a vadászebek a nyulakat messzi távolból felfedezni.

A cholera mérge kifejlésére többnyire 21 nap szükségeltetik; a tapasztalás bizonyítja, hogy 21 nap múlva még olyanokon is kiütött a cholera, kik cholera járványos vidékekről egészséges helyekre menekültek.

Semmi orvosi tapasztalat nem szól a mellett, hogy a cholera Európában önállólag fejlődött volna ki. — A tisztáltság Európában igen keveset változott a cholera megjelenése előtt és után. Dacára ennek a tisztáltság úgy tekintendő, mint a cholera terjesztője.

Az egészségügyi szabályok mindig arra törekednek, hogy a levegő tisztaságát előmozdítsák.

Ezért találtak az emésztők desinfectiója, az általános tisztaság, a gáliczkó használata stb.

náltakat nem is kutatjuk, bár ezek fetáló tehetőségére különben szívesen szeretünk hivatkozni.

Midőn a népkivándorlások miatt a luxus és pompa kissé mélyebb fokra szállt, ilyenmő kocsik használata tagadhatatlanul kiment a divatból. A férfiak jobban szerettek lovagolni, — s hintót sehol nem láthatott már az ember.

Csak a 15-ik században találunk ismét ilyenekre.

Különben 1433-ban egy Treval nevű követ Mantuába hintóba érkezett; — ép így III. Frigyes német császár 1475-ben szinte hintóban érkezett Frankhonba.

Erzsébet királyné ily hintóban egy izben templomba hajtatott, hol a spanyol nagy armada tönkretételéért háláünnep tartatott.

1555-ben bizonyos Walter Nipon, már készített egy hintótr. Rutland számára.

Ez lett volna az első, melyet Angolhonban készítettek.

Kilencz évvel később, ugyancsak Walter Nipon a királyné számára készített egy pompás hintót, oszlopokkal és ívekkel, vagyis hihetőleg egy oszlopokon nyugvó tetőzettel. Ugyancsak a királyné számára készített egyet 1584-ben, melyen 4 oszlopon egy trónmennyezet nyugodott, s rajta egy korona feküdt; elől egy orosz lány és egy

czélszerűnek, úgy nemkevésbé a szobák szellőztetése, chlorgassali füstölés, a cholera látogatott helyiségek mérésekelt fűtése. Mindezen törekvések arra czéloznak, hogy a tiszta levegő lehetőleg fenn-tartassék.

Ezen orvosi rendszabályok eltávolítják a romlott levegőt.

Némelyek légkörünkben fekete felhőket (choleralegréteg) vesznek észre, erre kábultság s nem sokára cholera jelenségek törnek ki. — Ez is arra mutat, hogy a cholera kívülről hatol a testbe.

A cholera terjedés megállítására meg lenne tiltandó az emberek tömeges összegyűlése, s ennek folytán meg lenne akadályozandó az országos vásárokat megtartása.

Igy egészséges helyiségeknek meg kell cholera mérgekkel a közlekedést szakítani; a cholera méreg pusztító hatása rendesen 6—8 hétre terjed, s erre vonatkozólag a járvány egy helyen nem tart több ideig.

Ha tehát desinfectiók által a cholera járvány fellépése szelidítették, csak azon feladat marad még hátra, hogy egyes emberek védessenek meg a cholera mérgegtől.

Miután a nagy városok vizét meg lehet tisztítani, miért ne lehetne a romlott levegőt, mielőtt az emberi testbe átmegy ártalmatlanná tenni?

E czél elérésére egy már korábban czélszerűnek bebizonyult szer Engel gyógytárában találta'ik. Feltalálója Dr. Szabó Vazul.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 19-én

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabb árban vesz fel bármily alakban hirdetéseket; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik**

a „Kolozsvári Közlöny” kiadó-hivatala.

— **Egyetemünkön** szombaton kezdődtek meg a jogi és államtudományi karban a rendes előadások. Az egyes tanárok mielőtt tantárgyuk tulajdonképeni előadásához fogtak volna, majdnem mindnyájan röviden körvonalozták tantárgyuk fontos voltát s azon rendszert, melyet előadásaikban követni szándékoznak.

— **Egyetemünkön a beiratások** ideje egész nov. 23-áig hosszabbítottat meg s ez alatt a jogi és államtudományi karban a beiratások naponként csak d. e. 11 óráig, d. u. 1-óráig történnek.

— **A „Polgári társalkodó”** vasárnapi közgyűlése a tagok nagy számának jelenlétében ment végbe. Bogdán István a „társalkodó” elnöke nyitotta meg a rendkívüli közgyűlést s megnyitó beszédében röviden adta elő azon okokat, melyek e gyűlés megtartását szükségessé tevők. Erre azután megvitaták a társalkodó évi bevételei s kiadásai; egy a legfontosabb kérdés vagyis az önálló további fennállása a társalkodónak is eldöntetett s e végből jövő év ápril 24-től kezdve a gyűlés egy tag s alkalmas helyiség kibérlésébe egyezett (a társalkodó mostani helyéről akkor költözik). Így azon korábbi hírek, melyek a „társalkodó” s „kör” összeolvadását terjesztették, ezen intézkedés által mendemondának bizonyultak be. E mellett a részvényes tagok díja fölött oly határozat hozott, hogy az évenként az eddigi 9 forint helyett 10 ft legyen; ez s ehhez hasonló üdvös intézkedések folytán a társalkodó jövője biztosított. Nem tehetjük, hogy itt Bogdán István elnök s mások áldozatkészségét ki ne emeljük, kik bizonyos összeg felajánlása által méltán tarthatnak számat a „társalkodó” halájára. A közgyűlésen aprólékos ügyek felett is történtek végezek, melyekről azonban lapunk szűk tere nem engedi megemlékeznünk. S így berekesztjük tudósításunkat azon megemlékezéssel, hogy a pont 3 óra-

sárány állott, s ezek Angolhon czimerét tartották.

Shakespeare idejében a hintók már általános használatban lehettek, miután műveiben több helyütt hivatkozások és czélzások történnek ilyenekre.

1600-ban Marokkóból Londonba egy küldöttség érkezett 4 hintóval.

Később egy orosz küldöttség 8 hintón érkezett.

Midőn I. Jakabnak, egy francia követség 1603-ban, trónra lépte alkalmával szerencsét kívánt, már 30 ily hintó állott meg a királyi lak udvarában.

1590-ben pedig egész Párisban összesen csak 4 hintót találtak.

Bár e hintók mindegyike természetesen gazonon megaranyozva és ékes faragványokkal volt ellátva, oly kegyelemmel még sem voltak azok elkészítve, mint ma a legutolsó berkocsis hintója.

Rugók és ablakokról természetesen szó sem volt. Utóbbiak csak a 17-ik, és amazok még pláne csak a 18-ik század második felében jöttek általános használatba.

Eltekintve azonban az ily apróbb mellékességektől, a hintók használata a legrégibb időkre vihető vissza.

kor kezdődött rendkívüli közgyűlés 5 óra után végződött.

— Cholera elleni előintézkedések.

Tegnapra, f. hó 18-ára orvosi értekezlet czímen a városunkban lakó orvostanárok és gyakorló orvosok a városi egészségügyi szakbizottmány elnöke által, a városháza nagy termébelettek egybehiva. A gyakorlati orvosok nagyobb részt megjelentek, az egyetemi orvostanárok tanácsulésük lévén, nem jelenhettek meg. Elnöklő Csizsár városi főkapitány felolvastatja Bartha városi orvos által az egészségügyi szakbizottság felszólítását a városban lakó orvosokhoz. Mely szerint azok: 1) köteleztetve vannak a legelső magángyakorlatokban jelentkező koleraesetet a tanácssháznál rögtön bejelenteni; 2) felszólíttatnak ajánkozásra arra nézve, hogy az orvosok közül ki melyik tizedben akarja a kolera esetek megfigyelését és a szegény betegek ingyen gyógykezelését magára vállalni. — Magyarázatul hozzá teszi a főkapitány, hogy anynyiba történtek már előintézkedések, a mennyiben minden tizedben vannak már kijelölve helyiségek, melyek szükség esetében kolera kórházakká lesznek átalakítandók; vannak kijelölve házak, hol az oda naponként elmenő tizedorvosnak a kolera betegedési esetek bejelentendők lesznek. — Arról is van már gondoskodva, hogy szegény betegek ingyen gyógyszerert kapjanak stb. — A városi orvosi tisztí személyeztet már két hét óta felosztva egymás közt az utcákat és tizedeket, járja be a várost és kutatja az egészségügyi viszonyokat; s így találta, hogy a külközéputcza egyike a legelhanyagoltabb városrészeknek egészségügyi tekintetben. A fertőztelenítést is már két óta gyakorlatba vevék, magán házakban minden egy lakóra egy lat vasgáliczt, és nyilvános helyeken (vendéglőkben, kórházakban stb.) többet számítanak; ha pedig a járvány nálunk is befészkelné magát, akkor fejenként két lat vasgálicz használtatik el. Csak az a nagy baj, hogy az ürülék kihortó személyeztet igen csekély s munkáját lassan nehezen végzi. Ezen felvilágosítások után s miután még Dr. Szóts a Páris és London utcák közt lefolyó cigánypaták rudaságára figyelmeztetett volna, melybe az ürülékszekek egyenesen nyílnak s honnan azok soha nem hordatnak el s miután még Dr. Salamon indítványa kolera detectívek alkalmazása tárgyában a városi egészségügyi szakbizottság elé tartozónak véleményeztetett — következtek az ajánlkozások az egyes jelenvolt nemes keblű és áldozatkész orvosok részéről egyes utcák és tizedek megjárásának elvállalását illetőleg, — mire az értekezlet eloszlott.

— **Pályázat.** A kolozs-monostori magyar királyi gazdasági tanintézetnél dr. Entz Géza főtanárnak az egyetemhez történt kinevezetése folytán megürült természetstudományi tanszék betöltésére a nagyméltósági földmívelési miniszterium pályázatot hirdetett. — A pályázati határidő ez évi december hó vége. — Az előadandó tantárgyak: állat-nővény- és ásványtan, légtünattan, méh-, hal- és se-lymentenyésztés. A tanszék 1873. mártius hóban lesz betöltendő, s 1,500 ft. évi fizetéssel és szabad lakással van egybekötve.

— **Az 1 és 5 frtos államjegyek** beváltása. A közös pénzügyminiszterium f. é. május 19-én közzétett rendelete szerint az államjegyekül nyilvánított 1 és 5 frtos (vörös nyomású) bankjegyek 1872. decz. 31-én tul nem fognak többé beváltatni, és 1873. jan. 1-jétől kezdve minden utólagos beváltásra irányzott megkeresés vissza fog utasíttatni.

— **Fabian Gábor** ismert műfordítók a „Kisfaludy társaság” pártolása mellett még ez év folytán kiadja magyarul: Valerius Flaccus remek hűskölteményét az „Argonauticon”-t, mely az aranygyapjú világhírű meséjét tárgyalja. Előfizetni lehet 2 frt al. e. Aigner Lajos pesti könyvnyarúsnál f. év november végéig. A műmért ez évben megjelenik. Az aláírási ívet Toldy Ferencz a Kisfaludy társaság másodelnöke: Greguss Ágost a titkárt írták alá. Ajáuljuk mi is t. olvasóink figyelmébe.

— **Cholera** Buda-Pesten a járvány kezdete óta nov. 15-ig összesen megbetegült 763, meggyógyult 309, meghalt 212, gyógykezelés alatt maradt 232 egyén.

— **Egyetemünkön** az orvosi karban a volt orvos-sebészeti helyiségben, ma kezdték meg az előadások és pedig a leirő-, táj- s gyakórlati boncztanból, melyeket Dr. Cziffra Ferencz ad elő.

— **Az ultramontan „Kelet”** a kath. autonomia ellen összefereztelt badarságaiaval Ghy-chez Kálmán nézeteire akar támaszkodni. Nehéz lehet e terüh a jó öreg urnak, ki interpellatióját akkor tette, midőn az volt az általános hiedelem, hogy a hierarchia engedni semmiben sem hajlandó. Azóta Ghiczzy K. is meggyőződött arról, hogy ép az ellenkező történt, s csak a világiai bu-galmától, úgyszemintétől függ, hogy szavuk legyen a döntő az önkormányzat körében, a mint ezt a congressuson kidolgozott szervezet mutatja, melyet ugyan a „Kel.” (B. K.)-ja által az e. r. püspöki széket már is üresnek képzől főpálatosok sűrű rohamokkal támadnak meg, de e gyenge lökemek legkevésbé sem érinthetik azt, a mit a nagy többség határozata véd. Hogy nem röstellik e hasztalan fáradságot, ennek is meg van a maga oka, mert hát az a „mérhetlen, egy országnak is tekintélyes birtok” elva-

kitotta a bölcsekedő, püspökségre vágyó főpalátosokat s fővel fálnak rohannak. A proiestansok szép autonómiáját „egérlyuk”-hoz hasonlítják. Nekünk erre azon egér jut eszünkbe, mely nem fért az ő — palástjába.

— **Művészi rövid hírek.** Erkel „Bran-kovics György” operája jövő januárban kerül színre a pesti nemzeti színpadon. — A nagy Schillerdíjat (ezer tallér s száz talléros arany emlékpénz) melyet három évenként a legjobb drámai termékeknek szoktak itélni, ezúttal nem adják ki. — Benza Ida agybafekvő beteg. — A pesti nemzeti színházban, a jövő nyáron nem lesz szünidő a világtárlati vendégek miatt.

— **Sport kedvelőknek** nem leendő talán érdektelen tudni, hogy a két leghíresebb, gr. Renard János birtokában levő, német versenyló „Adonis” és „Flibustier” 1869-től 1872-ig megnyit futott és mennyit nyert. Adonis futott 39-szer, győzött 27-szer, és nyert 3 tiszteletdíjt s 57,657 1/2 tallért; Flibustier futott 37-szer, győzött 18-or s nyert 4 tiszteletdíjat, és 24,746 3/4 tallért.

— **Világkiállítás.** Az osztrák földművelési minisztérium elhatározta, hogy a világkiállítás tartama alatt saját pavillonjában 200, minden világ-részből összegyűjtött ekét fog kiállítani.

— **Patriarchális élet.** A napokban egyik külvárosban egy háziur con amore összevekedett valamelyik cselédjével, ki aztán valahogy kimenekülve az utcára, a szomszédok nagy épülésére, boldog emlékeztető régi huszáraink valamennyi áldását, tele torokkal ráadta brevi manu itélő gazdjára.

— **Házartós legényke.** Tegnapelőtt estve a főtéren, egy szolgalegény, alkalmasint hogy feltűnővé tegye magát, minden mellette elmenőt hol szóval, hol egy-egy gyengé lökessel bántalmazott, míg végre egy napszámos hathatós memorandummal véget vetett a feltűnni akaró széptevő szilaj jókedvének.

— **Improvisációk a karzaton.** A mult vasárnapi színházi előadáson egy karzati hang élénk felkiáltásokkal kísérte a hatásosabb jeleneteket, és Friczi megjelenését mind annyiszor oly harsány kacajjal, hogy a közönség csaknem el-kábult tőle.

— **October hó** folytán 28 külföldi utasítottak ki az osztrák államokból.

— **Büvész.** Biásini szállodájában néhány est óta egy büvész mulattatja csinos mutatóvanyáival a vendégeket.

— **Kényelemre vágyó ló.** A napokban a belső magyarutca végén az arra menőket rendkívül mulattatta egy mén, mely okvetlenül beleakart szállni egy ott álló fiakkerbe. Alig sikerült a megijedt lovasnak, s a még jobban megrémült bérkocsisnak a miakranazós lovat vágya célpontjától, a kocsiótól eltávolítani.

— **Carriere.** A napokban néhány vig kedélyű fiézők vágatva ment lovával hosszában végig a lapiaczón, az utjokban levők véghetetlen gyönyörűségére, kik állig voltak képesek az eltapasztalt megmenekülni.

— **Fiatal szivarazóknak.** A „The Lancet” szerint Bertillon tanár felosztotta a tanulókat a párisi polytechnikumban szivarazókra és nem szivarazókra, s úgy tapasztalta, hogy a 102 szivarazó sokkal rosszabb tanuló volt az 58 nem szivarazónál. — Egy füst alatt megemlítjük, hogy a szivarazókra nagy csapás vár, mert a cubai szivar-készítők strikke-olni akarnak, mely bajnak a kormányzó minden fáradozása dacára sem tudja elejét venni, s így a külföldi szivarok ára tetemesen emelkedni fog.

— **Égés.** f. Londonban hó 11-én nagy égés volt; a kár hozzávetőleg 500,000 font sterlingre megy.

— **Persigny herczeg** özvegye, kit a francia császárság alatt különbségei miatt sokat emlegettek, közelebb egy szerény francia jegyzőhez ment férjhez.

— **Lajos bajor király** egybekelését Frigyes Károly porosz herczeg legidősb leányával újra emlegetik.

— **New-Yorkból** írják, hogy Castle-Gardenbe f. évi jan. 1-től okt. 21-ig 249,110 bevándorló érkezett, mi a mult évi létszámhoz képest tetemes növekedés.

— **Addig jár a korsó a vizre!** Münchenből távirják, hogy a hírhedt bankalaptönőt Spitzeder Adelt csalásért bünfenyítő perbe fogták.

— **Cholera statistika.** Gácsországbán a m. hó második felében 90 helységben ütött ki a cholera, míg 105-ben megszűnt. Ez idő közben nov. 1-ig 41 kerület 273 helységében 5480 egyén esett cholera, kik közül 2909 meggyógyult 1677 meghalt és 894 maradt 168 helységben gyógykezelés alatt.

— **Páriszban** egy olyan muzeumot állítanak föl, mely a világ leghíresebb festmények másolatainak tárlata lesz.

— **Új naptárak.** Csáthy Károly debreczeni kiadó könyvtárusnál ép most jelenek meg Kísfali naptár 1873. Ára 16 kr. o. é. Tárca naptár 1873-ra Ára 20 kr. o. é.

— **Szép óra.** A hamburgi ügyvédbörzén közbémulat tárgya egy szép óra, mely Napoleon excsászár tulajdona volt. Mutatója olyan számokkal van ellátva, melyek Napoleon nevét fejezik ki, a másodpercmutató pedig Eugenia nevét. A mű N alaku s körzetén a krimi hadjárat csatáinak nevét tünteti föl.

— **Óriási alagut.** Alig kész a Mont-Cenis-i alagut, e csodamű, már a szt. Gotthardt hegyi alaguton dolgoznak, még pedig mindkét oldalon megkezdtek egyszerre a földfúrás. A vállalkozó Favre Genfből úgy nyilatkozott, hogy 7 év alatt az óriási munka készen lesz.

— **Statistikai adat.** A földnek 1871-ben elő állított összes gyapju készlete 1,121,738,000 fontra (egy font 454 gramm) rug, melyből legtöbb — 159,969,000 font — Angolországra esik. Austria 31,075,000 fontot állított elő.

— **Statistika.** Julius, augustus és szeptember havában 288 vitorlás és 42 gőzhajó veszett el a különböző tengerek hullámaiban.

— **Sorsjegy húzás.** A magyar díjsorsjegyek mai kisorsoltatása alkalmával a következő sorozatok húztak ki: 3308, 3568, 5347, 5993, 2408, 2249, 3951, 3689, 390, 4347, 3029, 4154, 775, 5636, 5412, 2208. Nyeremények 4347 sor 34. szám nyer 200,000 frtot, 3029 sor 44 sz. nyer 20,000 frtot, 3308 sor 24 sz. nyer 5000 frtot, 5347 sor 6 sz. nyer 1000 frtot, 2249 sor 13 sz. nyer 1000 frtot, 3689 sor 48 sz. nyer 1000 frtot, 2249 sor 45 sz. nyer 1000 frtot; a következők pedig egyenkint 500 forintot nyernek és pedig: 4347 sor 10 sz. 3308 sor 13 sz., 5412 sor 25 sz.; 3308 sor 6 sz., 390 sor 50 sz., 3568 sor 4 sz., 775 sor 20 sz., 5412 sor 30 sz., 3308 sor 9 sz., 3689 sor 12 sz., 775 sor 27 sz., 390 sor 46 sz., 5636 sor 8 sz., 5347 sor 4 sz., 5993 sor 27 sz., 4347 sor 31 sz., 5412 sor 15 sz., 2408 sor 26 sz.

— **Dr. Edgeworth** londoni tudós arra figyelmezteti a nőket, hogy a chignon viselése miatt meg fognak kopaszodni, mert az idegen haját millió számba szokták ellepni a pregarinok, e szemmel nem látható parányállatok, megtámadva az élő haját is.

— **A belügyminiszter** megbízta Keleti Károly statisztikai igazgatót, hogy az ország czélszerűbb közigazgatási felosztásáról javaslatot készítsen.

— **Strike** a világkiállítási téren. F. hó 12-dikén a bécsi világkiállítási munkálatoknak 150 munkás strike-olt, s díjfölemelést követeltek.

— **Új könyvek.** „Árva vára” című történeti tanulmány jelent meg ifj. Kubinyi Miklóstól, az „Athenaem” nyomdájában, Pesten.

— **Tisza Lajos** minisztertől az „Ung. Lloyd” azt a garantírozatlan hírt közli, hogy József főherczeg udvarmesterének volna kiszemelve.

— **Arad városa** kétszáz forintot szavazott meg a pesti népszínházra. Kolozsvár városa is tehetne ez ügyben valamit.

— **Lónyay Menyhért** és Karácsonyi Guidó grófkot is ötven-ötven forintba büntették, mivel házukban elmulaszták a buzáellenítést, sőt, mint a kolera-bizottságban felmerült, a pesti polgármestert is ily sors érheti, ha a városházában nagyobb tisztaságot nem eszközöltet.

— **A kormány** a hazánk ellen izgató „Ujedinjenje” (egyesülés) című belgrádi lapot, kitiltatta a magyar korona területéről.

— **Művészi rövid hírek** Liszt Ferenc f. hó 11-én Pestre érkezett. Bülowotis várják. A budai zeneakadémia titkára Bogisich Mihály felhívta a hazai zeneszerzőket, hogy hangversenyi zeneszerzeményeik partitúráját, a tulajdonjog fenntartása mellett küldjék be hozzá. — Verdi a telet Nápolyban tölti, hol a conservatorium igazgatójává óhajtják választani.

— **Színházi hírek.** Közelebb Bécsben következő ujdonságok kerültek színre: „Die Egoisten” Rosentől, mely azonban a második estvét sem élte túl, és Jonas „Javotte” operája. — A napokban adatnak „Cajus Grachus” Wilbrandtól és „Der Graf von Hammerstein” Hammerlingtől. A budai várszínházban e hó 21-én Fáy András már szinte feledésbe ment „Mátrai vadászok” kedélyes vígjátékát adják elő.

— **Pestmegyében** a lefolyt évnegyedben 4699 egyén született, 4637 halt meg, s így a szaporodás 62.

A „Kol. Közlöny” eredeti távsürgönye.

Feladott Pest nov. 19-én d. e. 8 óra 45 p.
Érk. Kolozsvára nov. 19-én 2 ó. — p. d. e.

Tegnap a házban borzasztó botrány. Csernatony vádolta Lónyait uradalmak vásárlásával, palotaépítéssel, midőn országban deficit, állampénzérdekeink magánhaszonra fordítással, Lónyay multjára, öntudatára hivatkozik, bizonyíték nélküli vádakát Csernatony multját tekintve, megvetéssel viszonzoz.

Csernatony visszamondja, kijelenti tisztességes ember nem válaszol így. Elnök az ülést

felosztatja, Lónyay kijelenté satisfactien nélkül lemond. Roppant izgatottság. Roszálás fog indítványoztatni pénteken. Lónyai sikerült beszédét lapok ma közlik.

Nemzeti színház.

— Nov. 18-án, mint ő Felső Erzsébet királyné névünnepe előestéjén színre került Narciss tragoedia 5 felvonásban írta Brachvogel. Egy monologokkal és moralisáló diktiokkal telt szörnymű, melynek hősnője egy Pompadour s hőse egy utcai koldus-zenész. Az egész műbe, mely a XVIII. század második felében a francia udvarnál divatozott erkölcsöket, jobban mondva erköletelenséget s az az időben uralgott néphangulatot akarja festeni s mely a 89-ki francia forradalom felszálló véres phantomjával ijesztget, azt a francia erkölcsök el-satnyulása szükséges következményeül az u. n. Maitressenwirthschaft eredményeül tüntetve föl; az egészet a német író, úgy látszik Göthe egy fordításából vevé, Göthe művei közt, ugyanis ott van valahol a 41-ik vagy 51-ik kötetben, hogy melyikben a kettő közül, azt egész bizonyossággal nem tudjuk megmondani — egy fordítás Diderot után ily czímmel „Rameau's Neffe.” Ott van R. egész jelleme a maga undorító éhenkorász és másokon előző jellegével. Ahoz egy kis Pompadour Staffage-ot adva, csinált szerző egy rokokó históriát, mely mai időben midőn ama kort olyannyira túltűnt már s az ránk nézve csak igen kevés érdeklőt nyújthat, — a világ egy színpadán sem állhatna meg. A francia életbölcselet modort, csak francia ír találhatja el, a német író műve csak halvány árny marad; R. itt a francia esprit-t képviselné, s mondatai nem egyebek paradox ellentétes szöfűzéseknél, mik első tekintetre ragyognak, a fület csiklandoztatják — de másodikra a maguk szappanbuborékságukban mutatkoznak. De R. monologjai s a classikus írók hőseinek monologjai közt — mily különbség? — És Pompadour, de hát ilyen volt-e Pompadour a maga végnapjaiban, de hát ilyennek képzelhetjük-e őt a történelmi leírások után. Nem, nem és ezerszer nem — ennyire ferditni, ennyire a történelmi valóságot szem elől tévesztetni nem lehet, nem szabad. Egy Pompadourból egy Erzsébetet, egy uralkodó nőt csinálni, a bűnök oly szép kibuvó ajtót hagyni, azt eszményíteni valóságos arcul csapása a történelmi igazságnak s a moralnak; egy kaczer lady és elfajult maitresse nem bírhat oly öntudatos el határozott célokkal s azok kivételére oly moralis tőkével. Az ifjúság elvesztése fölötti bankodás, gyakorlati irányu és gondolkodásu nőnél milyenek a maitressek szoktak lenni — nevetséges. Aztán meg a bourbonok a maguk súlyedésének legalsóbb polczán sem engedtek oly nagy befolyást kormánydolgosba kedveseiknek s ha engedtek is annak nem kölcsönzének külső fényt és diszt. Ennyi a darabról: a mi az előadást illeti, az önkénytelenül eszünkbe juttatá egy olasz opera előadását melyben a főműködők hatalmas finale ordításaiikkal nyerék meg maguk részére a karzat és az állóhely terszését. A főszereplők a jelenet vége felé igyekeztek hova tovább oda csigázni taglejtéseiket, hangjukat egész játéukat — hogy az okvetlen durvább érzéki közönségre is hasson. — Így Némethi Irma k. a. (Pompadour) szenvedő és belső kinjai által gyötört szerepében kezdetben igen előtérbe toltta a nehéz betegét; további megjegyzésünk a t. k. a. játékát illetőleg az hogy a keserű érzelmeket, a megvetést a dőlyfőt lehet jelezni a nélkül hogy azt oly tulzott arczjátékkal, hangvontatással kísérjük; különben nehéz szerepét a t. művésznő a két utolsó felvonásban közmegelegedésre játszá, s a közönség meghatottsága jelenet közben kitörő tapsviharban nyilvánult úgy az ő mint a Kovács Gy. (Rameau Narcis) játékát illetőleg, ki ma remekelt; egyes jeleneteki kifogástalan szépek voltak, így a monolog a chinai bál előtt s az Athalia próbája Boér E. k. a.-nak (Guinault Dori) nem ajánlhatjuk eléggé, hogy maradjon szerepkörében, ő a könnyed vidor uracs vagy urnő szerepekre termelt; hisz egyéniségét a királynőért gyűlölt Pompadourral szembe oly kevésbé tudta érvényesíteni, oly kevés gyűlöletet s később oly felületes szerelmet mutatott.

Mátra i urnak (Choiseul herczeg) s a szereplő minisztereket és bölcseletet képviselő urnaknak szól: hogy a francia salonban oly fabáb módra, oly merev magatartással mozogni nem szoktak; nem mozgáltak így a XIV. Lajos feszes korszakát követő században; a francia főúr, milyen egy Choiseul hg. is, méltóságteljes és könnyed is. Nem találta el továbbá M. a helyes módot, midőn Pompadourhoz közeledett, mellé ült — különben arczjátéka, játéka eltekintve a szükségesnek vélt merevségtől általában jó volt. — A bölcselek közül a halhatatlan Diderot képviselő Török urról mit — szóljunk — semmit; Dezső ur (Holbach b.) valóban mind a nyugodt tiszta szót, mind a taglejtést illetőleg kezd jobb színészeinkhez sorakozni. Zenekar jól működött. A néző tér igen telve volt.

Árjegyzék. nov. hó 14-én tartott betivársárról (alsó a mérő középar.) Tisztábuza 7 ft. 60

kr. Elegybuza 4 ft. 50 kr. Rozs 4 ft. 42 kr. Árpa 2 ft. 72 kr. Zab 1 ft. 20 kr. Törökbuza 3 ft. 82 kr. Pityóka 2 ft. 50 kr. Marhahus fontja 20. Kolozsvárt, nov. hó 14-én 1872.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

November 18-ról. 5% metaliques 66.— 5% nemzeti kölcsön 70.35. 1860-ki államkölcsön 102.75 Bankrészevények 980. Hitelrészevények 337.80 London 108.80. Ezüst 107.—. Cs. kir. arany 5.20. 20 fránkos arany 8.67. 1/2 Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80.—. Temesi 78.50. Erdélyi 76.—. Horv. Szlaven —.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

A közönség köréből.*)

Válasz Lasmányi urnak,

a „M. P.” 246. számában

„Egy tanító-választás Csikban”

című czikkére.

Hogy Csik-Szeredában létezik felső-földmívelési iskola, azt már nem kell Lasmányi urnak kurtólni, mert mindenki tudja, örömrünk és meglegedésünkre szolgál az: hogy ezen tőkének megtakarított fillérei nem vándoroltak egy-egy „lógó” kezébe, hanem a szék közakarata szerint a nép mívelésére fordították, a minék már is megvan a jó hatása.

Lasmányi ur reá tér a csik-szeredai földmívelési iskola tanárának megválasztására s egyuttal személyeskedik; meglehet, hogy Lasmányi urnak az évi 700 forintra lett volna szüksége, kinek pedig sem a tanúgyról, — sem a tanítóról fogalma nincs! Ime, ekkor annak adnók a pénzt, ki miután nem gyermek kezébe való a kés, székünk-e a mélység örvényébe döntené; ki csak a lap hasábján tudja a tanítót piszkolni és rágalmazni, de ha élére állíták Lasmányi uramat, nemhogy megfelelné azon nagy feladatnak, melyet eddig a tanár urak a mondott iskolánál eléggé betöltöttek, hanem inkább azon jót, melynek birtokába az alsó elemi népiskola és a szülői háznál jutottak, elrontaná; ki azon fiukból, kik a haza szolgálatára hivatvák, szívét mardosó, akadékoskodó, előjárót nem tisztelő embe-reket nevelne, szóval megtanítá az ifjakat a makacsságra s hasonlóvá tenné őket azon medvéhez, mely tánczol; de ha a bilincseket szétörtheti, megfogja gazdját s csontjait összeropogtatja.

Hát édes Lasmányi ur, mikor, hol tanulta és látta, akkor főkirálybíró — most főispán urat a bizottmányi ülésen, hogy valakit egyedül választott volna? Ezt mindenki bizonyára tudja, hogy lehetetlen. Hiába nő, megszokta, hogy a veréb a sasra törjön s már megfásult szive ily sophisma állításokra otthonos lett.

Hogy mennyire tölti be Dachsbech Ferdinánd tanár ur a pályát, az a jövő dolga, s mint már előhírnököktől tudni lehet, állását be fogja tölni, épen azért, mivel erről Lasmányi urnaknak sem volt fogalma, jó lett volna az időig hallgatni.

Kapja továbbá: Lasmányi uram magát, megfogja mint báró Demanx üstökét s elhajítja magát s fut, nehogy a zápor megverje, míg egy 6 éves gyermek sikolt, hogy ne fusson, mert szép tiszta idő van; ekkor megköszöni a gyermeknek a figyelmeztetést s nagy arczpirulva haza ballag éipanaszolkodván barátjának, hogy hogy, és miként járt. Azt mondja a közmondás, „elmúlt esőnek nem kell köpenyeg.”

Ma már tekintetes Becze Antal ur országos baloldali képviselő, kinek ékesszóllását minden lap hasábjain, mely meghatottsággal olvassuk s csodálkozunk, hogy a pesti sürü levegő mennyire használt uraságának. Ma már midőn ezt tudjuk, miért hurezolja jobboldali követjelöltünk Mikó Bálint urat kedves atyjával méltóságos Mikó Antal főispán urral a nyilvánosság terére, ki megöszült a tapasztalatokban s e tudományokban gazdag ember meghajlik egy székely atyámfia előtt, míg sok Lasmányi uram, ha egy tanító nyújtja oda kezét, undorral fordul el; igen mert ő csillagász, az egekben van dolga s... a fényes csillagot keresi, míg itt a földön főispánt, fiát, tanfelügyelőt, pálfalvi tanítót, Dachsbech urat s Székünkben minden jóra való embert bogárnak néz, kik pedig jobban világítanak a sötétben a gyertya lángjánál, míg Lasmányi uram, csak szentjános bogárnak marad.

E főispán tett annyit székünk érdekében, mennyit csak egy jó hazafi tehet s érdemeit mindenki beismeri, csak Lasmányi uram nem.

Hárompataki.

*) E rovatba megjelenő czikkért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelőséget a Szerk.

Nyilttér.

A Temesvári sorshuzáson nov. 16-án kihuzott számok 56, 4, 43, 84, 6. Következő huzás nov. 30.

Borza, m. kir. lotto-irodájából.

TEMETKEZÉSI INTÉZET

Entreprise des pompes funebres

egy évi működése alatt teljesen bé bizonyította, hogy városunknak diszére, a t. cz. közönségnek hasznára van. Az intézet főállása óta **temetkezéseink díszesebbek s jóval kevesebbe kerülnek**, mi az által lett elérve, hogy az intézet saját begyakorlott személyzetet, fogatokat, különböző gyász-szekereket, fa- és ércz-koporsót s egyéb

gyász kellékekből raktárt tart,

hogy mennyire kiérdemeltük a t. cz. közönség bizalmát, mutatja az, hogy helyt és vidéken minden nagyobb szerű temetést intézetünk végezett.

A rendes temetések 25, 50, 100, 150, 200, 300 és 400 forintosok — azonban ezen díjszabállyal tetszés szerinti eltérés eszközölthetnek s kívánatra **drágább** vagy **olcsóbb** temetés is rendeztetik.

A felsorolt díjakért az intézet a díjszabály szerint koporsót, párnákat, lepedőt, mádráczt, szemtakarót, ravatalt, szoba diszitést, gyertyákat, egyházi szertartást, harangozást, szomorú jelentést, gyász és kísérő kocsikat, egyenruházott személyzetet, sir-ásatást és befedést szolgáltat ki, rendez és állít elő oly pontossággal, hogy a gyászoló család közreműködése legkevesebbé sem lesz igénybe veve.

Ércz- és fakoporsók felszerelve vagy a nélkül magára is szolgáltatnak ki gyári árban.

Felvételi iroda: **Bogdán István** üzletében. Intézeti és raktári helyiség kül-tordautca a temető bójárásnál balra.

Kolozsvárt, október hó 1872.

A temetkezési intézet.

Bogdán István,
igazgató.

Fog- és szájbetegségek, bármily természetűek is legyenek, az Anatherin-szájvíz

által, és k. udv. fogorvos POPP J. G.-tól létesben, a legbiztosabban meggyógyíthatók; számos bizonyítvány tanúsítja ez állítást, különösen a bécsi cs. kir. egyetemi rector magnificus Oppolzer-tanár által adott bizonyítvány. E fogvizet ezenkívül számos bel- és külföldi orvos megpróbálta, ajánlja és rendeli.

Dr. J. G. POPP Anatherin-fogpépe.

E fogpép a legkényelmesebb fog-tisztító szer, mert semmiféle egészség-ártalmas anyagot se tartalmaz; ásványi részei a fogak zománcára hatnak, a nélkül, hogy azokat megfájdítsák, valamint a pép létszeres vegyértései tisztítják, egy a mázt, valamint a nyálhártyákat felírják és élénkítik, a szájrészeket az égényolajok által megfűtik, a fogak fehérségét és tisztaságát emelik. Különösen ajánlható száron és vizen utazóknak, mert nem ömölhetek el, s a naponta nedves használat által se romlik meg. Egy doboz ára 1 frt. 22 kr. oszt. ért.

Kaphatók: Kolozsvárt Binder J., dr. Hinz Gy., Engel J. és Wolff gyógyszerészek és Marvázy J. Tor-dán; Wolff gyógyszer. Deesen: Krcmer Samuel és Both gyógyszer. Dén: Bonitaki és Gergely; Lén: gyász. Medgyesen: Kolbert gyógyszer. N. E. gyász. Oberh. J. gyász. N. E. gyász. Fognarasy D. gyász. N. E. gyász. Szászváron: Leonhardt. Sz. R. gyász. Traugot és Wachner. Zilahon: Weisz gyógyszer. Szilágy-Somlyón: R. Taras ign. Szamosvárt: Placintár és fia gyógyszer. Bethlenben: Bernádi gyógyszer. B. Hunyadon: Holczler gyógyszer. Tekelen: Wagner gyógyszer. Gy. -Fehérvárt: Biró M. gyógyszer. Csiky K. Balásfalván: C. Schienl és Csiky K. Borsmonyhon: Lányi J. gyógyszer. Nagy-Bánján: Papp gyógyszer. Nagy-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Stávér-Várdján: Gether gyógyszer. N. Szabonban: Sill Mih. Müller gyógyszer. Zóher, Steiner, Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. Segesvárt: Teusch J. B. Minschbacher. Besztercen: Dietrich és Fleischer. Tergovits Ed. Nusabreck. Tergovits G. M. Gy. -Szt. Miklóson: Mikó M. Sz. -Udvárhely: Beczsi Ern. Temmer E. Brassóban: V. Müller gyógyszer. uraknál.

Fogfájást, bármily heves természetű a hirt, és a foggyógyászati bizottság által ellogdott **LITON**, ha más szer nem használ. 36 és 60 kros üvegekben kapható Kolozsvárt Wolff J. gyógyszerüzletében (54) 6-8

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvárt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonnan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kértünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.